

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ КУРСУ

«ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ»

(для студентів 4 курсу денної форми навчання
напряму підготовки 6.080101 – «Геодезія, картографія та землеустрій»)

Харків
ХНАМГ
2011

Методичні вказівки для самостійного вивчення курсу «Фінансово-економічна діяльність підприємств» (для студентів 4 курсу денної форми навчання напрямку підготовки 6.080101 – «Гедезія, картографія та землеустрій») / Харк. нац. акад. міськ. госп.-ва; уклад.: В. Ю. Світлична– Х.: ХНАМГ, 2011. – 27 с.

Укладач: В.Ю. Світлична

Рецензент: д. е. н., проф. Т.В. Момот

Рекомендовано кафедрою обліку і аудиту,
протокол № 8 від 12 лютого 2010р.

ВСТУП

Трансформаційні перетворення економіки України у напрямку побудови соціально-орієнтованої ринкової економіки безпосередньо впливають і на фінансово-кредитну систему суспільства. З метою постійного відслідковування змін, що відбуваються у даній сфері, підприємства повинні ґрунтовно й послідовно будувати напрями своєї фінансово-економічної діяльності.

Метою вивчення курсу «Фінансово-економічна діяльність підприємств» є вивчення порядку здійснення, нормативного регулювання і особливостей здійснення фінансово-економічної діяльності підприємствами України у сучасних умовах трансформаційних перетворень, а також вивчення засад здійснення діяльності з оцінки земельних ділянок України.

Завдання вивчення курсу полягає у формуванні в студентів знань, вмінь та навичок аналізу основних напрямів фінансово-економічної діяльності підприємств України. Вивчення курсу «Фінансово-економічна діяльність підприємств» спрямоване на підвищення якості засвоєння студентами теоретичного матеріалу курсу, вирішення практичних завдань з досліджуваного курсу, вироблення навичок вирішення практичних ситуацій у рамках аналізу фінансово-економічної діяльності підприємством.

Дисципліна «Фінансово-економічна діяльність підприємств» за освітньо-професійною програмою має статус нормативної.

ПРОГРАМА КУРСУ «ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ»

Змістові модулі (ЗМ):

Змістовий модуль 1. Основи фінансово-економічної діяльності підприємств України

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи:

1. Порядок і нормативне регулювання фінансово-економічної діяльності підприємств України.
2. Вплив факторів макро-, мезо- і мікрооточення на фінансово-економічну діяльність підприємств. Засоби державного регулювання розвитку суб'єктів господарювання.
3. Ресурси підприємства, що використовуються у фінансово-економічній діяльності підприємств.
4. Організація обліку й внутрігосподарського контролю діяльності підприємства. Методичні засади складання і ведення фінансової звітності.

Змістовий модуль 2. Результати та ефективність фінансово-економічної діяльності підприємства. Земля як об'єкт нерухомості та засіб виробництва

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи:

1. Перелік і сутність показників результативності фінансово-економічної діяльності підприємства. Рівень рентабельності як відносний показник прибутковості фінансово-економічної діяльності.
2. Прибуток як абсолютний показник прибутковості фінансово-економічної діяльності. Собівартість: визначення, зміст.
3. Необхідність і особливості оцінки земельних ділянок у сучасних умовах трансформаційних перетворень України.
4. Методи грошової оцінки земель.

КОРОТКИЙ ВИКЛАД ТЕОРЕТИЧНОЇ ЧАСТИНИ

Змістовий модуль 1. Основи фінансово-економічної діяльності підприємств України

Вивчивши ЗМ №1, Ви зрозумієте:

- сутність, необхідність і особливості здійснення фінансово-економічної діяльності;
- сутність впливу на фінансово-економічну діяльність підприємств факторів зовнішнього, безпосереднього й внутрішнього оточення в сучасних умовах;
- зміст поняття «ресурси (фактори виробництва)», які підприємство використовує у фінансово-економічній діяльності;
- порядок організації обліку й внутрігосподарського контролю діяльності підприємства. Методичні засади складання і ведення фінансової звітності.

Ключові терміни:

Фінансово-економічна діяльність; підприємство; фактори макрооточення підприємства; регуляторна політика; напрями регулюючого впливу держави, ресурси (фактори) виробництва; основні фонди; амортизація та знос основних фондів; обігові активи; фінансові ресурси; трудові ресурси; облік і внутрігосподарський контроль; фінансова звітність.

Фінансово-економічна діяльність являє собою господарські процеси підприємств, а також кінцеві результати їх діяльності, що формуються під впливом діючих ринкових законів та інших факторів.

В Україні фінансово-економічна діяльність регламентується визначеним переліком нормативно-правових актів нашої держави. До найбільш важливих насамперед слід віднести Конституцію України, Господарський та Цивільний Кодекси України, Закон України «Про підприємства в Україні» та численні інші документи.

На фінансово-економічну діяльність підприємства як будь-якого суб'єкта економіки значно впливає стан внутрішнього (мікросередовища), зовнішнього (макросередовища) і безпосереднього (мезосередовища) оточення, в якому це підприємство знаходиться.

Зовнішнє середовище представлено сукупністю елементів, що не входять до складу підприємства, але впливають на нього через виконання певних дій. До основних факторів макросередовища, що впливають на розвиток підприємств та їх фінансово-економічну діяльність, відносяться: політичні; економічні; соціальні фактори; екологічні фактори; технологічні фактори; міжнародне середовище.

Частиною загального середовища, яка постійно і безпосередньо впливає на ефективність діяльності підприємства і знаходиться в його рамках, є *внутрішнє середовище*. Останнє зумовлене специфічністю фінансово-економічної діяльності підприємства та його фінансово-економічним станом. До загальних факторів внутрішнього середовища підприємств можна віднести: досвід функціонування підприємства на ринку; маркетингову, інноваційну, фінансову та енергоресурсозберігаючу політику підприємства; стан та якість активів підприємства; рівень оплати праці; кваліфікаційний рівень персоналу.

Фактори *безпосереднього*, прямого впливу зовнішнього середовища (мезосередовища), які опосередковано впливають на створення загальних умов фінансово-економічної діяльності підприємства, це: ринок робочої сили; постачальники; конкуренти; посередники; споживачі; контактні аудиторії.

Серед напрямів впливу держави на фінансово-економічну діяльність підприємств в Україні є здійснення державної регуляторної політики згідно із Законом України «Про засади державної регуляторної політики». *Регуляторна політика* – це напрям державної політики, спрямований на вдосконалення правового регулювання господарських, адміністративних відносин між владою та суб'єктами господарювання, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для

розвитку господарської діяльності, що здійснюється в межах, у порядку та у спосіб, які встановлені Конституцією та законами України.

До *основних напрямів регулюючого впливу* держави на фінансово-економічну діяльність суб'єктів господарювання відносяться державне замовлення, ліцензування, патентування, сертифікація, стандартизація, регулювання цін та тарифів, надання інвестиційних, податкових пільг, дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій.

Фінансово-економічна діяльність будь-якого підприємства з випуску продукції, надання послуг або виконанню робіт постійно супроводжується використанням *ресурсів виробництва* (чи факторів виробництва). До ресурсів (факторів виробництва), які кожне підприємство використовує у своїй фінансово-економічній діяльності, відносяться:

1. Земля.
2. Труд (праця).
3. Підприємництво.
4. Капітал.
5. Інформація.

У процесі своєї фінансово-економічної діяльності підприємства використовують засоби праці, які переносять свою вартість на виготовлення продукту частинами й беруть участь у багатьох виробничих циклах. Ці засоби праці мають назву основних фондів.

Основні фонди за своєю економічною суттю являють собою матеріальні цінності, що використовуються у виробничій діяльності протягом періоду більше 365 календарних днів з дати їх введення у експлуатацію, вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним й моральним зносом.

До основних фондів відносяться тільки ті засоби праці, які створені працею та мають вартість; таким чином, засоби виробництва, які надані природою без сприяння праці не є основними фондами.

Оборотні кошти за своїм економічним змістом – це фінансові ресурси підприємства, які повністю споживаються протягом одного виробничого циклу

і які необхідні для формування, забезпечення кругообігу всіх фондів підприємства.

До складу *оборотних коштів* відносяться: оборотні фонди та фонди обігу. До складу *оборотних фондів* відносяться: виробничі запаси, незавершене виробництво, напівфабрикати власного виготовлення, малоцінні швидкозношувані предмети, витрати майбутніх періодів. У свою чергу, *фонди обігу* представлено грошовими коштами, готовою продукцією та коштами у розрахунках (дебіторська заборгованість).

Для оцінки ефективності функціонування обігових коштів використовують визначені показники, а її підвищення – відповідні напрями.

Фінансові ресурси підприємств являють собою сукупність грошових коштів, які використовуються підприємствами для забезпечення ефективності своєї діяльності.

На державному рівні *фінансові ресурси* – це централізовані й децентралізовані грошові фонди цільового призначення, які формуються у процесі розподілу й перерозподілу національного доходу, ВВП, а також призначені для використання згідно завданням соціально-економічного розвитку суспільства. При цьому централізовані фінансові ресурси сконцентровані в руках держави і є загальнодержавними фінансовими ресурсами, в яких значне місце належить державному бюджету. Децентралізовані фінансові ресурси – являють собою фінансові ресурси підприємств, об'єднань та галузей економіки.

Джерелами формування фінансових ресурсів підприємств виступають: власні; позикові; такі, що мобілізуються на фінансовому ринку; і такі, що надходять у порядку перерозподілу.

Трудові ресурси представляють собою частину працездатного населення, яка за своїми віковими, фізичними та освітніми даними відповідає тій чи іншій сфері діяльності.

Для характеристики всій сукупності робітників підприємства використовують категорію *персонал* – сукупність постійних робітників, які

отримали необхідну професійну підготовку і (або) мають досвід практичної діяльності.

Згідно характеру виконуваних функцій персонал підприємства ділиться на *категорії*: керівники; спеціалісти; службовці; робітники.

Управління будь-яким підприємством вимагає систематичної інформації про здійснювані господарські процеси, їх характер і обсяг, про наявність матеріальних трудових і фінансових ресурсів, їх використання та про фінансові результати діяльності. Основним джерелом такої інформації є дані поточного бухгалтерського обліку, які систематизуються у звітність. *Бухгалтерський облік* є системою безперервного, суцільного, документально обґрунтованого і взаємопов'язаного відображення господарських засобів, їх джерел, господарських процесів і результатів діяльності в грошовому вираженні для забезпечення інформації, необхідної для управління і контролю.

В системі рахунків господарські операції *відображаються способом подвійного запису*, при якому суму кожної операції записують в певному порядку на двох рахунках. На двох, так як господарські операції завжди спричиняють збільшення або зменшення певних видів засобів або джерел їх формування. Всі рахунки бухгалтерського обліку поділяють на активні та пасивні. *Активні рахунки* призначені для обліку наявності і змін засобів господарства, *пасивні* – для обліку наявності і змін джерел засобів.

Важливим аспектом відслідковування ефективності та правомірності фінансово-економічної діяльності виступає її контроль. Контроль (від фр. *controle* – перевірка) – це складова частина управління економічними об'єктами і процесами, що полягає у спостереженні за об'єктом із метою перевірки відповідності стану даного об'єкта стану, необхідному і передбаченому законодавчо-нормативними вимогами, а також програмами, договорами, проектами та угодами.

У свою чергу, контроль включає в себе: фінансовий та внутрігосподарський контроль. *Фінансовий контроль* – це цілеспрямована діяльність уповноважених органів із забезпечення виконання суб'єктами

господарювання встановлених форм і методів реалізації фінансових відносин, аналізу їх ефективності та розробки пропозицій з їх удосконалення. Фінансовий контроль на *макрорівні* – це контроль за організацією і функціонуванням фінансів у масштабах усієї держави. Фінансовий контроль на *мікрорівні* – це контроль на рівні окремих підприємств, об'єднань, організацій, установ усіх форм власності. З переходом підприємств до ринкової економіки зростає значення *внутрішньогосподарського контролю*. Основне його призначення в безперервному спостереженні за ефективним і раціональним використанням ресурсів підприємства. *Внутрішній аудит* як складова системи внутрішньогосподарського контролю передбачає незалежну оцінку, що провадиться всередині економічного суб'єкта, з метою перевірки і визначення ефективності його діяльності.

Згідно Закону України «Про аудиторську діяльність» аудит – це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам.

Для одержання інформації про результати такої діяльності дані поточного обліку узагальнюють в певній системі показників. Це досягається складанням звітності, яка є завершальним етапом бухгалтерського обліку. *Звітність* – це система узагальнених і взаємопов'язаних економічних показників поточного обліку, які характеризують результати діяльності підприємства за звітний період.

Змістовий модуль 2. Результати та ефективність фінансово-економічної діяльності підприємства. Земля як об'єкт нерухомості та засіб виробництва

Вивчивши ЗМ №2, Ви зрозумієте:

- сутність основних показників результативності фінансово-економічної діяльності підприємства;
- порядок визначення, особливості застосування показника рівень рентабельності як відносного показника прибутковості фінансово-економічної діяльності;
- зміст, важливість у діяльності підприємств прибутку. Визначення за постулатами економіки й бухгалтерського обліку.
- необхідність і особливості оцінки земельних ділянок у сучасних умовах трансформаційних перетворень України;
- основні методи грошової оцінки земель;
- особливості застосування експертної грошової оцінки земельних ділянок України.

Ключові терміни:

Рентабельність; прибуток; собівартість; постійні та змінні витрати; земельна ділянка; методи оцінки земельних ділянок; грошова оцінка земельних ділянок; експертна грошова оцінка.

Результатом фінансово-економічної діяльності підприємства виступає показник прибутку та рентабельності.

Прибуток є однією з основних категорій товарного виробництва. Це передусім категорія, що характеризує відносини, які складаються в процесі суспільного виробництва. Поява прибутку безпосередньо пов'язана з появою категорії «витрати виробництва». Прибуток – це та частина додаткової вартості, яка залишається після покриття витрат виробництва.

Показники рентабельності характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість його діяльності. Вони більш повно, ніж

прибуток, відбивають остаточні результати господарювання, тому що їхня величина показує співвідношення ефекту з наявними чи використаними ресурсами.

Згідно з економічним змістом *витрати* представляють собою економічний показник підприємства, який характеризує суму витрат, понесених у процесі фінансово-господарської діяльності. *Собівартість* являє собою грошове вираження витрат підприємства на виробництво і реалізацію продукції (робіт, послуг). Собівартість демонструє, у що обходиться підприємству продукція, яка ним випускається. Достовірність визначення показника собівартості забезпечує правильність формування кінцевого фінансового результату діяльності будь-якого підприємства – прибутку (збитку) від реалізації продукції (робіт, послуг).

Земля, виступаючи ресурсом (фактором виробництва), має особливе значення і вміщує всі природні блага, які можуть бути використані у фінансово-економічній діяльності підприємства. Значення даного фактора виробництва багатогранне: земля виступає одночасно операційним базисом виробництва (у промисловості), природною основою сільськогосподарського виробництва (землі для вирощування рослинних культур, ліси, водні ресурси) та скарбницею природних ресурсів (корисні копалини, мінерали, нафта, газ).

Згідно Закону України «Про оцінку земель» *земельна ділянка* – це частина земної поверхні з установленими межами, певним місцем розташування, з визначеними щодо неї правами.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про оцінку земель» залежно від мети й методів проведення оцінка земельних ділянок в Україні поділяється на такі *три види*:

1. Бонітування ґрунтів.
2. Економічна оцінка земель.
3. Грошова оцінка земельних ділянок (яка, в свою чергу, поділяється на нормативну та експертну оцінку).

Бонітування ґрунтів являє собою порівняльну оцінку якості ґрунтів за їх основними природними властивостями, що мають сталий характер і суттєво впливають на врожайність сільськогосподарських культур, вирощуваних у конкретних природно-кліматичних умовах.

Економічна оцінка земель – це оцінка землі як природного ресурсу і засобу виробництва у сільському й лісовому господарствах, як просторового базису в суспільному виробництві за показниками, що характеризують продуктивність земель, ефективність їх використання та доходність з одиниці площі.

Нормативна грошова оцінка земельних ділянок представляє собою капіталізований рентний дохід із земельної ділянки, визначений за встановленими і затвердженими нормативами.

Експертна грошова оцінка земельних ділянок – це результат визначення вартості земельної ділянки та пов'язаних з нею прав оцінювачем із застосуванням сукупності підходів, методів і оціночних процедур, що забезпечують збір та аналіз даних, проведення розрахунків й оформлення результатів у вигляді звіту.

Згідно Наказу Державного комітету України по земельних ресурсах, Державного комітету зі справ містобудування та архітектури, Міністерства сільського господарства *«Порядок грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів»* (від 15 квітня 1997 р. №46/131/63/34) передбачена нормативна грошова оцінка:

- 1) земель сільськогосподарського призначення;
- 2) земель населених пунктів.

Експертна грошова оцінка є одним з різновидів грошової оцінки земель і застосовується при встановленні вірогідної ціни купівлі (продажу) окремих земельних ділянок незалежно від типу їх використання та категорії ґрунтів.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

Змістовий модуль 1. Основи фінансово-економічної діяльності підприємств України

- 1) У чому полягає сутність, необхідність та особливості здійснення фінансово-економічної діяльності підприємств України.
- 2) Охарактеризувати нормативно-правове регулювання фінансово-економічної діяльності в Україні.
- 3) Сформулювати сутність впливу на фінансово-економічну діяльність підприємств факторів зовнішнього, безпосереднього та внутрішнього оточення в сучасних умовах;
- 4) Сформулювати зміст поняття «ресурси (фактори виробництва)», які підприємство використовує у фінансово-економічної діяльності;
- 5) Обґрунтувати важливість та необхідність основних фондів, як матеріального ресурсу фінансово-економічної діяльності підприємства;
- 6) Дати пояснення сутності обігових активів та пояснити механізм їх функціонування і впливу на результати діяльності;
- 7) Обґрунтувати особливості фінансових ресурсів та трудових ресурсів підприємства;
- 8) Розкрити сутність бухгалтерського обліку як системи безперервного, документально обґрунтованого відображення господарських засобів, господарських процесів і результатів діяльності;
- 9) Охарактеризувати особливості рахунків бухгалтерського обліку, способу подвійного запису та кореспонденції рахунків;
- 10) Сформулювати визначення терміну «контроль», «фінансовий контроль» та «внутрігосподарський контроль»;
- 11) Розкрити сутність звітності підприємства та її складових елементів.

Змістовий модуль 2. Результати та ефективність фінансово-економічної діяльності підприємства. Земля як об'єкт нерухомості та засіб виробництва

- 1) Пояснити сутність основних показників результативності фінансово-економічної діяльності підприємства;
- 2) Розкрити порядок визначення, особливості застосування показника рівень рентабельності як відносного показника прибутковості фінансово-економічної діяльності;
- 3) Визначити зміст, важливість у діяльності підприємств прибутку. Визначення за постулатами економіки та бухгалтерського обліку.
- 4) Обґрунтувати сутність економічної категорії «собівартість», порядку її визначення. Перелічити основні класифікаційні групи витрат діяльності підприємства.
- 5) Обґрунтувати необхідність та особливості оцінки земельних ділянок у сучасних умовах трансформаційних перетворень України;
- 6) Перелічити основні методи грошової оцінки земель;
- 7) Пояснити порядок застосування та необхідний документообіг нормативної грошової оцінки земельних ділянок;
- 8) Пояснити особливості застосування експертної грошової оцінки земельних ділянок України.

ПРИКЛАДИ ТЕСТ-ЗАВДАНЬ ДО ТЕМ КУРСУ «ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ»

1. Зробіть правильний вибір із запропонованих альтернатив.

Фінансово-економічна діяльність представляє собою:

- а) діяльність з накладання штрафних санкцій на суб'єкти господарювання;
- б) діяльність з ліквідації підприємства у зв'язку із процедурою банкрутства;
- в) господарські процеси підприємств, а також кінцеві результати їх діяльності, які формуються під впливом діючих ринкових законів та інших факторів;
- г) вірної відповіді немає.

2. Зробіть правильний вибір з наведеного переліку.

До основних напрямів здійснення державою впливу на фінансово-економічну діяльність підприємств відносяться:

- а) введення надзвичайно жорстких податкових нормативно-законодавчих актів;
- б) структурно-галузева, інвестиційна, амортизаційна, цінова та інші політики;
- в) здійснення постійних науково-дослідних робіт у сфері космічних технологій;
- г) вірної відповіді немає.

3. Чи правильне наведене твердження:

«Регуляторна політика – це напрям державної політики, спрямований на вдосконалення правового регулювання господарських, адміністративних відносин між владою і суб'єктами господарювання, а також зменшення втручання держави в діяльність суб'єктів господарювання»:

- а) правильно б) неправильно

4. Зробіть правильний вибір з наведеного переліку.

До основних напрямів здійснення державою регулюючого впливу на фінансово-економічну діяльність суб'єктів господарювання відносяться:

- а) введення надзвичайно податкових нормативно-законодавчих актів;
- б) обмеження вільних розрахунків між підприємствами;
- в) державне замовлення, ліцензування, патентування, сертифікація, стандартизація, тощо;
- г) правильної відповіді немає.

5. Зробіть правильний вибір із запропонованих альтернатив.

Державне замовлення як один з напрямів регулюючого впливу держави на фінансово-економічну діяльність суб'єктів господарювання, можна охарактеризувати наступним чином:

- а) діяльність, пов'язана з проведенням землепорядних та земле оціночних робіт;
- б) діяльність з виробництва дисків для лазерних систем зчитування;
- в) діяльність з надання послуг з перевезення пасажирів, вантажів повітряним, річковим, морським, автомобільним та залізничним транспортом;
- г) діяльність з формування на договірній (контрактній) основі складу та обсягів продукції (робіт, послуг), необхідної для державних потреб.

6. Чи правильне наведене твердження:

«Ліцензія – це документ державного зразка, який засвідчує право суб'єкта господарювання на здійснення зазначеної в документі господарської діяльності протягом визначеного строку за умови виконання ліцензійних умов»:

- а) правильно б) неправильно

7. Зробіть правильний вибір із запропонованих альтернатив.

Сферами, в яких держава здійснює контроль та нагляд за фінансово-економічною діяльністю суб'єктів господарювання, є:

- а) сфера космічних технологій;
- б) сфера оптової торгівлі;
- в) фінансові, кредитні відносини, монополістичні і земельні відносини, зовнішньоекономічна діяльність, тощо;
- г) вірної відповіді немає.

8. На наведене запитання вибрати одну з перелічених нижче букв, у якій містяться правильні відповіді.

Обведіть літеру:

А	Б	В	Г	Д
----------	----------	----------	----------	----------

якщо правильне тільки 1,3,4,5,7	якщо правильне тільки 2,3,4,7,8	якщо правильне тільки 1,2,4,7,8	якщо правильне тільки 2,5,6,8,9	якщо усе правильне
------------------------------------	------------------------------------	------------------------------------	------------------------------------	-----------------------

До ресурсів (факторів виробництва), які кожне підприємство використовує у своїй фінансово-економічній діяльності, відносяться:

1. Надзвичайні ресурси.
2. Труд (праця).
3. Космічні ресурси.
4. Політичні ресурси.
5. Підприємництво.
6. Капітал.
7. Військові ресурси.
8. Земля.
9. Інформація.

9. Виберіть одну найбільш правильну (найповнішу) відповідь.

Основні фонди за своєю економічною суттю являють собою:

- а) матеріальні цінності, які використовуються у виробничій діяльності протягом періоду більше 365 календарних днів;
- б) матеріальні цінності, які використовуються у виробничій діяльності протягом періоду більше 365 календарних днів, вартість яких поступово зменшується;
- в) матеріальні цінності, які використовуються у виробничій діяльності протягом періоду більше 365 календарних днів, вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним й моральним зносом;
- г) матеріальні цінності, які використовуються у виробничій діяльності протягом періоду більше 365 календарних днів, вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним й моральним зносом, а також які обмежені у обсягах використання.

10. Чи правильне наведене твердження:

«Видами оцінки основних фондів підприємства виступають: первісна, відновна, залишкова, ліквідаційна, ринкова та надзвичайна оцінка»:

- а) так б) ні

11. Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«_____ вартість основних фондів представляє собою суму коштів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) об'єкта основних фондів після закінчення терміну його корисного використання».

12. Зробіть правильний вибір із запропонованого переліку.

Знос основних фондів представляє собою:

- а) грошове відшкодування втрати основними фондами своєї вартості;
- б) поступову втрату вартості основних фондів в період їх функціонування;
- в) матеріальне відшкодування втрати основними фондами своєї вартості;
- г) реальну вартість об'єкта основних фондів на даний момент часу та на даному ринку.

13. Позначте правильну відповідь.

Фізичний знос основних фондів – це втрата ними їх первинної вартості, що спричиняє їх поступову непридатність.

- а) вірно б) невірно

14. Знайдіть відповідність компонентів групи «А» компонентам групи «Б»:

Зміст амортизації основних фондів.

Група «А»:

Група «Б»:

а) грошове відшкодування зносу основних фондів шляхом включення частини їх вартості у витрати на випуск продукції;	1) Представляє собою
б) втрата основними фондами їх первинної вартості, що спричиняє їх поступову непридатність;	амортизацію основних фондів;
в) передчасне знецінення основних фондів внаслідок технічного прогресу;	2) Не представляє собою
г) поступова втрата вартості основних фондів в період їх функціонування.	амортизацію основних фондів.

Відповіді записують у такому вигляді (приклад): 1) – а), в); 2) – б).

15. Позначте правильну відповідь.

Фінансові ресурси підприємств являють собою сукупність грошових коштів, які використовуються підприємствами для забезпечення ефективності своєї діяльності, а також на сплату штрафних санкцій та утримання тільки офісних приміщень:

- а) вірно б) невірно

16. Знайдіть відповідність компонентів групи «А» компонентам групи «Б»:

Джерела формування фінансових ресурсів підприємства.

Група «А»:

Група «Б»:

а) позикові кошти;	1) Виступає одним з
б) сплачені штрафи;	джерел формування
в) власні кошти;	фінансових ресурсів
г) збитки від настання надзвичайних ситуацій;	підприємства;
д) кошти, які мобілізуються на фінансовому ринку;	2) Не є джерелом
є) отримана матеріальна шкода внаслідок стихійного	формування
лиха;	фінансових ресурсів
ж) кошти, що надходять у порядку перерозподілу.	підприємства.

Відповіді записують у такому вигляді (приклад): 1) – а), в); 2) – б).

17. Виберіть одну найбільш правильну (найповнішу) відповідь.

Оборотні кошти за своїм економічним змістом – це:

- а) фінансові ресурси підприємства;
- б) фінансові ресурси підприємства, які повністю споживаються протягом одного виробничого циклу;
- в) фінансові ресурси підприємства, які повністю споживаються протягом одного виробничого циклу і які необхідні для формування, забезпечення кругообігу всіх фондів підприємства;
- г) фінансові ресурси підприємства, які повністю споживаються протягом одного виробничого циклу і які необхідні для формування, забезпечення кругообігу всіх фондів підприємства та їх ліквідації у період гіперінфляції.

18. На наведене запитання вибрати одну з перелічених нижче букв, у якій містяться правильні відповіді.

Обведіть літеру:

А	Б	В	Г	Д
якщо правильне тільки 1, 3	якщо правильне тільки 4, 6	якщо правильне тільки 2, 5	якщо правильне тільки 1, 4	якщо усе правильне

До складу оборотних коштів відносяться:

1. Основні фонди підприємства.
2. Оборотні фонди.
3. Сукупність сплачуваних підприємством податків.
4. Сукупність сплачуваних підприємством штрафних санкцій.
5. Фонди обігу.
6. Повністю амортизовані основні фонди підприємства.

19. Чи правильне наведене твердження:

Коефіцієнт оборотності характеризує кількість оборотів оборотних коштів за аналізований період і розраховується діленням виручки від реалізації (*VirReal*)

на середньорічну вартість оборотних коштів ($\overline{O_B K}$): $K_{OB} = \frac{VirReal}{\overline{O_B K}}$

- а) так б) ні

20. Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«_____ ресурси являють собою частину працездатного населення, яка за своїми віковими, фізичними й освітніми даними відповідає тій чи іншій сфері діяльності».

21. Зробіть правильний вибір із запропонованих альтернатив.

Персонал – це:

- а) частина працездатного населення, яка за своїми віковими, фізичними та освітніми даними відповідає тій чи іншій сфері діяльності;
- б) робітники, які займаються інженерно-технічними, економічними, іншими видами діяльності, наприклад, інженери, адміністратори;
- в) сукупність постійних робітників, які отримали необхідну професійну підготовку і (або) мають досвід практичної діяльності;
- г) вірної відповіді немає.

22. Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«Відносним показником прибутковості фінансово-економічної діяльності будь-якого підприємства виступає показник рівень _____. У свою чергу, абсолютним показником прибутковості фінансово-економічної діяльності підприємства є _____».

23. Зробіть правильний вибір із запропонованих альтернатив.

Собівартість являє собою:

- а) абсолютний вимір загального обсягу зношеності фондів підприємства;
- б) показник-вимірник швидкості обігу оборотних коштів підприємства;
- в) грошовий вимір витрат підприємства на виробництво та реалізацію продукції (товарів, робіт, послуг);
- г) один з ресурсів (факторів виробництва).

24. Чи правильне наведене твердження:

«До складу собівартості включаються витрати на виробництво, обслуговування виробничого процесу, на збут продукції, дослідження ринку, тощо»:

- а) правильно
- б) неправильно

25. На наведене запитання вибрати одну з перелічених нижче букв, у якій містяться правильні відповіді.

Обведіть літеру:

А	Б	В	Г	Д
якщо	якщо	якщо	якщо	якщо усе
правильне	правильне	правильне	правильне	правильне
тільки 1, 2	тільки 2, 4	тільки 3, 5	тільки 1, 5	

Прибуток підприємства – це:

1. Фактичне відображення ефективності відшкодування зносу основних фондів підприємства.
2. Та частина виручки, що залишається після відшкодування всіх витрат на виробництво і комерційну діяльність підприємства.
3. Загальний показник ступеня ризикованості здійснюваної підприємством фінансово-економічної діяльності.
4. Головна мета фінансово-економічної діяльності підприємства та її основний показник.
5. Сукупний показник усіх здійснених підприємством витрат.

26. Виберіть одну найбільш правильну (найповнішу) відповідь.

Земля як специфічний засіб виробництва має певні особливості, які впливають на оцінку її вартості:

- а) земля не є результатом попередньої праці та просторово обмежена;
- б) земля не є результатом попередньої праці, просторово обмежена та має незмінне місце розташування;
- в) земля не є результатом попередньої праці, просторово обмежена, має незмінне місце розташування та не замінюється іншими засобами виробництва;
- г) земля не є результатом попередньої праці, просторово обмежена, має незмінне місце розташування, не замінюється іншими засобами виробництва та територіально різноякісна.

27. Чи правильне наведене твердження:

«Відповідно до закону України «Про оцінку земель» оцінка земель здійснюється відповідно до принципів: законності, єдності методологічного простору, доступності використання даних з оцінки та рівності перед законом суб'єктів оціночної діяльності»:

- а) правильно
- б) неправильно

28. Знайдіть відповідність компонентів групи «А» компонентам групи «Б»:

Види оцінки земельних ділянок.

Група «А»:

Група «Б»:

а) визначення капіталізованого рентного доходу із земельної ділянки, визначеного за встановленими і затвердженими нормативами;	1) Відноситься до видів
б) представляє собою порівняльну оцінку якості ґрунтів за їх основними природними властивостями, що мають сталий характер і суттєво впливають на врожайність сільськогосподарських культур, вирощуваних у конкретних природно-кліматичних умовах;	грошової оцінки;
в) оцінка землі як природного ресурсу і засобу виробництва у сільському та лісовому господарствах і як просторового базису за показниками продуктивності земель, ефективності їх використання та дохідності з одиниці площі;	2) Представляє собою економічну оцінку;
г) визначення вартості земельної ділянки із застосуванням сукупності підходів, методів та оціночних процедур, що забезпечують збір та аналіз даних, проведення розрахунків й оформлення результатів у вигляді звіту.	С) Представляє собою бонітування ґрунтів (як вид оцінки).

Відповіді записують у такому вигляді (приклад): 1) – а), в); 2) – б).

29. Виберіть одну найбільш правильну (найповнішу) відповідь.

Нормативна грошова оцінка земельних ділянок несільськогосподарського призначення включає в себе моделі оцінки земель:

- а) промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики;
- б) промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики та земель природно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення;
- в) промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, земель природно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, а також водного фонду;
- г) промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, земель природно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного призначення, водного фонду;
- д) промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, земель природно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного призначення, водного та лісового фонду.

30. Знайдіть відповідність компонентів групи «А» компонентам групи «Б»:

Перелік моделей експертної грошової оцінки земельних ділянок.

Група «А»:

Група «Б»:

а) прогнозна модель;	1) Відноситься до
б) надзвичайна та дохідна модель;	моделей експертної
в) капіталізації чистого доходу;	грошової оцінки;
г) транспортна модель;	2) Не відноситься
д) співставлення цін продажу (оренди) аналогічних об'єктів;	до моделей
є) ґрунтова модель;	експертної
ж) врахування витрат на земельні поліпшення.	грошової оцінки.

Відповіді записують у такому вигляді (приклад): 1) – а), в); 2) – б).

31. Позначте правильну відповідь.

До основних напрямів державного регулювання у сфері оцінки земель можна віднести: забезпечення об'єктивності та законності проведення оцінки земель; впровадження в практику оціночної діяльності міжнародних норм та правил; створення конкурентного середовища для суб'єктів оціночної діяльності у сфері оцінки земель та інше:

- а) правильно
- б) неправильно

ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні:

1. Господарський Кодекс України // Офіційний вісник України. – 2003. – №11. – 458с.
2. Цивільний кодекс України // Офіційний вісник України. – 2003. – №11. – 302с.
3. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. №996–XIV із змінами та доповненнями: станом на 09.02.2006р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – №40, ст.365.
4. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про аудиторську діяльність» від 14.09.2006р. №140-V: станом на 3.11.2006р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2006. – №44. – С.1462.
5. Закон України «Про підприємства в Україні» №887-XII від 27.03.1991р. із змінами та доповненнями: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
6. Закон України «Про господарські товариства» №1576-XII від 19.09.1991р. із змінами і доповненнями: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
7. Закон України «Про оцінку земель» від 11 грудня 2003р. №1378-IV // Урядовий кур'єр. – 2004. – №5. – С. 13-14.
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про експертну грошову оцінку земельних ділянок» від 11 жовтня 2002р. №1531 // Харків: ХІЦНТІ, 2003. – С.102-109.
9. Інструкція про використання Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999р. № 291, із змін. та доп. від 9.12.2002р. №1012, від 12.12.2003р. №671, від 24.09.2004р. №591 та від 20.10.2005р. №717 // Податки та бухгалтерський облік. – 2006. – №7 (139). – С.13-96.
10. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999р. № 87, із змінами та доповненнями // Все про бухгалтерський облік. – 2002. – №84 (751). – С.30-32.
11. Наказ Державного комітету України по земельних ресурсах «Про затвердження методичних рекомендацій з експертної грошової оцінки земельних ділянок» від 12 листопада 1998 р. № 118 // Харків, ХІЦНТІ, 1999. – С.5-10.

12. Наказ Державного комітету України по земельних ресурсах, Міністерства аграрної політики, Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства «Про порядок нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель у межах населених пунктів)» від 27 січня 2006р. № 19/16/22/11/17/12 // Харків, ХЦНТІ, 2006. – С.44-53.

13. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку. – К.: Вид-во КДТЕУ, 2000. – 692с.

14. Бердникова Т.Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия. – Москва, 2002. – 234с.

15. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність України: Навчально-практичний посібник. – Дніпропетровськ: ТОВ «Баланс-КЛУБ», 2001. – 832 с.

16. Качала М.В. Фінансова звітність підприємств та організацій за національними Положеннями (Стандартами) бухгалтерського обліку. – Харків: Рубікон, 2000. – 224с.

17. Любушин Н.П., Лешева В.Б., Дьякова В.Г. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия / Под ред. проф. Н.П. Любушина. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 471с.

Додаткові:

1. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностики підприємств: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2004. – 180с.

2. Економіка підприємства: Підручник. В 2 т./ За ред. С.Ф. Покропивного. – К.: Вид.-во «Хвиля-Прес», Донецьк, 1995. – 400с.

3. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посібник. – К.:Знання, КОО, 2002. – 400с.

4. Кузин Б. Методы и модели управления фирмой. Учебник. – СПб.: Питер, 2001. – 432с.

5. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000/ Перекл. з англ. за ред. С.Ф. Голова. – К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2000. – 736с.

6. Справжній бухоблік. – Харків: Фактор, 2005. – 1072с.

7. Управление финансовой деятельностью предприятия: Справочник / Под общ. ред. М.И. Ткачук. – Мн.: ООО «Мисанта», 1995. – 248с.

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ	3
Програма курсу	4
Короткий виклад теоретичної частини	5
Питання для самоперевірки знань	14
Приклади тест-завдань до тем курсу	16
Перелік літературних джерел	24

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні вказівки для самостійного вивчення курсу
«Фінансово-економічна діяльність підприємств»
(для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму підготовки
6.080101 – «Геодезія, картографія та землеустрій»)

Укладач **Світлична** Вікторія Юріївна

Редактор *М. З. Аляб'єв*

Комп'ютерний набір *В.Ю. Світлична*

Комп'ютерне верстання *Н. В. Зражевська*

План 2010, поз.332-М

Підп. до друку 22.06.2010р.

Друк на різнографі

Тираж 50 прим.

Формат 60x84 1/16

Ум.-друк. арк. 1,2

Зам. №____

Виконавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства

вул. Революції, 12, м. Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК № 4064 від 12.05.2011р.